

За кількістю впроваджених інноваційних видів продукції регіони розподілилися таким чином: м. Київ (437 найменувань). Одеська (152), Сумська (127), Полтавська (120), Донецька (107), Харківська області (91 найменування). [5]

Важливим на сьогодні є завдання пошуку та впровадження відповідних важелів, підходів та методів сучасного розвитку регіонів, спроможних підвищити його інноваційний потенціал.

З осього вище сказаного можна зробити висновок, що основними проблемами інноваційного розвитку в Україні та її регіонах на сучасному етапі є:

- відсутність реальних механізмів об'єднання наявних ресурсів, їх концентрації на найбільш значних та перспективних напрямках розвитку;
- немає залежності між збільшенням обсягу продажу приватними компаніями і зростанням фінансування здійснюваних ними досліджень і розробок;
- інноваційна політика не має чіткої спрямованості у вирішенні конкретних економічних проблем регіонів, у їхній реструктуризації з врахуванням ринкових чинників. [3]

Для ефективного вирішення інноваційних регіональних проблем пропонується: формування організаційно-фінансових механізмів управління розвитком інноваційної діяльності; інтеграція ресурсів і інтелектуального потенціалу науки, промисловості й бізнесу для інноваційної діяльності; створення міжрегіонального ринку інновацій із залученням інвестицій; мотивація інноваційної діяльності в різних галузях економіки.

Література

1. Регіональне управління: інноваційний підхід: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ Бутко М.П., Зеленська О.О., Зеленський С.М. та ін.; за заг. ред. д.е.н. Бутка М.П.- Знання України, 2006. – 560 с. – Бібліографія: с. 528 -554.
2. Матросова Л.М. Формування організаційно-економічного механізму управління інноваційними процесами у промисловості: Монографія. – Луганськ: СУДУ, 2000. – 462 с.
3. www.rusnauka.com
4. www.lib.ua-ru
5. www.proinform.com

Белоусова С.О.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІНАНСОВОЇ САНАЦІЇ ВУГЛЕДОБУВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Вугільна промисловість є однією з базових галузей народного господарства і від її ефективної роботи залежить стан роботи паливно-енергетичного комплексу, металургійної промисловості, підприємств комунального госпо-

дарства. Існує багато факторів, які негативно впливали і впливають на стан вугільної промисловості протягом тривалого часу.

В Україні діють 160 шахт. За роки незалежності шахтні потужності знизились майже удвічі, що стало основною причиною падіння видобутку з 135 до 75 млн т вугілля за рік. На шахтах працюють 225 тис. чол., у тому числі 190 тис. підземних працівників. [4]

Варто відмітити, що джерелами інвестування вугільної промисловості в Україні в основному є кошти державного бюджету та власні кошти підприємств і організацій. Недостатня державна підтримка капітального шахтного будівництва не дозволила своєчасно оновити та модернізувати шахтний фонд. За останні 20 років на Україні реконструкція здійснена лише на 9 шахтах. [4]

Якщо аналізувати роботу вугледобувних підприємств за останні п'ять років, то можна зробити висновок, що в цілому підприємства виконують заплановані обсяги видобутку вугілля, але є й такі підприємства, які не виконують програмні завдання, а більшість мають перевищення собівартості продукції над ціною реалізації, такий результат складається з низки причин. По-перше, у загальному парку діючого вугледобувного та прохідницького устаткування питома вага механізованих комплексів та прохідницьких комбайнів нового технічного рівня становить лише третину, а нових навантажувальних машин і стрічкових конвеєрів – близько 15%. На шахтах, що розробляють круті пласти, майже 60% видобутку вугілля забезпечується відбійними молотками. Тому процес видобутку є дуже повільним та трудоміким. По-друге, недостатні обсяги фінансових ресурсів на низькорентабельних шахтах, призводить до фізичного та морального зносу устаткування. Далі відбувається заповільнення процесу видобутку, тому що виникають постійні простої, у зв'язку з ремонтом або налаштуванням обладнання. Потретьє, як наслідок украї застарілий морально та фізично зношений шахтний фонд визначає його низьку інвестиційну привабливість для здійснення модернізації та розвитку вугільної промисловості. Аналізуючи фінансування державою вугільної галузі за 2009р., із загальної суми 14,8 млрд. грн., 8,6 млрд. спрямовуються на реалізацію положень закону «Про підвищення престижності шахтарської праці», тобто на виплату пенсій і збільшення оплати праці шахтарів, а також на компенсацію бюджетам через зменшення оподаткування вугільних підприємств. На розвиток вугільної галузі виділено 6,2 млрд. грн. У зв'язку з підвищенням оплати праці шахтарів, на державну підтримку собівартості вугільної промисловості необхідно 5,2 млрд. грн. На охорону праці, на реструктуризацію вугільної промисловості, на утримання гірничорятувальної служби, апарату Міністерства, наукового забезпечення виділяється 1 млрд грн., а на технічне переоснащення, на капітальне будівництво, коштів не виділено. Наслідком є неплатоспроможність вугледобувних підприємств. [2]

Тому фінансова санація вугледобувних підприємств є одним із найважливіших кроків до виходу з кризи вугільної галузі.

Поняття фінансової санації різні автори висловлюють не однаково. Так, Н.Здравомислов, Б. Бекенферде, М. Гелінг, дають таке визначення «фінансової санації» – це система фінансово-економічних, виробничо-технічних, організаційно-правових та соціальних заходів, спрямованих на досягнення чи відновлення платоспроможності, ліквідності, прибутковості і конкурентоспроможності підприємства-боржника в довгостроковому періоді, тобто сукупність усіх можливих заходів, які здатні привести підприємство до фінансового оздоровлення за допомогою зовнішніх та внутрішніх джерел. [5, с. 23]

Розрізняють поняття гетерономної, тобто за допомогою зовнішніх джерел фінансування, та автономної санації, за допомогою внутрішніх джерел. [3, с. 114] Головним чинником автономної санації має бути комплекс заходів, які спрямовані на зниження собівартості вугілля, як одної з причин збитковості вугледобувного підприємства, тобто впровадження нового обладнання, застосування нових методів управління та раціонального використання робочого часу та трудового потенціалу підприємства. Але для використання такого комплексу заходів неможливо без фінансової підтримки. Тому першочергове значення має підвищення ефективності управлінських рішень, що приймаються на різних організаційних рівнях ієрархії. Починаючи з першого рівня, який представлений Міністерством вугільної промисловості України, як зовнішнє джерело фінансування, реалізовується гетерономна санація. Для максимізації економічного ефекту від величини дотацій, що виділяються державою, пропонується впровадження економіко-математичної моделі, яка належить до типу оптимізаційних завдань динамічного програмування, та була запропонована В.А.Кучером в журналі «Економіка№1'09». [1, с.76]

Сутність цієї моделі складається в підвищенні ефективності управлінських рішень, тобто оптимальний розподіл коштів держпідтримки між збитковими вугледобувними підприємствами, а також встановлення планових обсягів видобутку вугілля, що мають за мету повне використання економічного і технічного потенціалу кожного об'єкта господарювання. На останньому рівні ієрархії, яким безпосередньо є шахта, найбільш складним завданням є оптимізація виробничо-господарської діяльності із урахуванням обсягу дотацій, що надійшли від Мінвуглепрому, і наявності власних ресурсів. Розглянемо практичну реалізацію методів оптимального планування розподілу ресурсів, які можуть бути віднесені до основних управлінських завдань першого і другого рівнів ієрархії.

Припустимо, що бюджетом Мінвуглепрому передбачене виділення фінансових ресурсів для збиткових шахт у розмірі s_0 млн грн, а період планування становить m років. Наявні фінансові ресурси розподіляються на кожному етапі між n вугледобувних підприємств. Економіко-математична модель може бути сформульована таким чином. Потрібно знайти значення цільової функції:

$$H = \sum_{i=1}^m \sum_{j=1}^n q_{ij}(x_{ij}) \rightarrow \max \quad (1)$$

при виконанні обмежень:

$$s_i = \sum_{j=1}^n \varphi_{ij}(x_{ij}) \quad (i \in 1, m); \quad (2)$$

$$\sum_{j=1}^n = s_{i-1} \quad (i \in 1, m); \quad (3)$$

$$x_{ij} \geq 0 \quad (i \in 1, m, j \in 1, n); \quad (4)$$

де x_{ij} - обсяг фінансових ресурсів, що виділяються j -й шахті на початку i -го року (млн.грн.);

$q_{ij}(x)$ - ефект від використання на j -му підприємстві обсягу фінансових ресурсів x , протягом i -го року;

$\varphi_{ij}(x)$ - фінансові ресурси, що залишилися на j -й шахті, у кінці i -го року її функціонування (млн.грн.);

s_i - обсяг фінансових ресурсів, що залишився в кінці i -го року (млн.грн.);

H - сумарний ефект використання фінансових ресурсів на підприємстві, який визначається функціями $q_{ij}(x_{ij})$, та визначає якість управління.

Проаналізувавши запропоновану модель, не можна цілком погодитися з автором. Він стверджує, що після використання фінансової держпідтримки на покриття собівартості видобутку вугілля, обсяг фінансових ресурсів зменшується, але залишається на підприємстві. Ймовірність такої ситуації дуже низька та в більшій ступені не можлива, тому що сучасний стан країни взагалі не має можливості виділяти фінансові ресурси в обсягу більшому, ніж на покриття собівартості. В «Законі України про державний Бюджет» встановлені обсяги фінансування які розраховані на один бюджетний рік, тому в даному випадку $i = 1$, а це означає, що приведена оптимізаційна модель не відноситься до динамічного програмування. Таким чином, дана модель прийме вигляд:

$$H = \sum_{i=1}^m \sum_{j=1}^n q_{ij}(x_{ij}) \rightarrow \max \quad (1)$$

при виконанні обмежень:

$$s_i = \sum_{j=1}^n \varphi_{ij}(x_{ij}) \quad (i \in 1, m); \quad (2)$$

$$\varphi_{ij} \rightarrow 0; \quad (3)$$

$$s_i \rightarrow 0; \quad (4)$$

$$x_{ij} \geq 0 \quad (i \in 1, m, j \in 1, n); \quad (5)$$

Отже, застосування певних методів автономної та гетерономної санації сприяють: раціональному та ефективному використанню фінансових ресурсів державної підтримки; здобуттю підприємствами платоспроможності, за допо-

могою додаткових фінансових інвестицій впровадженню нового обладнання, що зменшує собівартість, і як наслідок виведенню шахт з кризового становища.

Література

1. Кучер В.А. Оптимізація розподілу інвестицій на підприємстві // «Економіка» № 1, 2009 – 165с.
2. Наказ Міністерства вугільної промисловості №167 «Про підсумки роботи вугледобувних підприємств Мінвуглепрому у 2009 р.»
3. Онисько С.М. Фінансова санація та банкрутство підприємств : підручник для ВНЗ/2-ге видання. –Л.: Манголія 2006. – 268с.
4. Сайт національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України: <http://www.niss.gov.ua>
5. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2000. – 412 с.

Блохіна І.С., Коробський Р.В.

ФІНАНСОВІ РИЗИКИ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ НИМИ

На сучасному етапі розвитку ринкової економіки в нашій державі дуже важливою є проблема забезпечення фінансової безпеки вітчизняного підприємства. Тому необхідно приділити велику увагу дослідженню сутності фінансових ризиків та управлінню ними, щоб уникнути їхнього негативного впливу на розвиток підприємств.

Актуальність тематики матеріалу полягає в тому, що фінансовий ризик за своєю природою передбачає невизначеність, тому його оцінка за умов ринкової трансформації економіки України завжди складне методологічне питання; збільшення ступеня впливу фінансових ризиків на результати фінансової діяльності підприємства пов'язано з швидкою зміною економічної ситуації в країні і кон'юнктури фінансового ринку, розширенням сфери фінансових відносин, появою нових фінансових технологій і інструментів. Метою даної статті є визначення сутності фінансових ризиків підприємства, з'ясування принципів управління ними та виявлення внутрішніх механізмів нейтралізації таких ризиків.

Фінансовий ризик є однією з найбільш складних категорій, яка пов'язана з здійсненням підприємницької діяльності. Під фінансовим ризиком підприємства розуміється ймовірність виникнення несприятливих фінансових наслідків у формі втрати доходу чи капіталу у ситуації невизначеності умов здійснення його фінансової діяльності.

Фінансовий ризик проявляється у сфері економічної діяльності підприємства, прямо пов'язаний з формуванням його прибутку і характеризується мож-